

2 **६३** **८८** **०** **प्राप्ति विवरण संकेतन**

շուտ կազմվի։ Բայց կարծում ենք, որ եթէ մինչև այժմ Թիֆլիսի գործակատարները համբերել են, նրանք կարող են մի փոքր էլ համբերել։ Ինչ և իցէ, գործակատարների ժողովը արձանագրութիւն կազմեց և յանձնեց մի յանձնաժողովի, որը պէտք է խնդրամատոյց լինի ուր հարկն է հին ընկերութեան վերականգնեցման իրաւունք ձևոք բերելու։ Սակայն չէ կարելի չուրախանալ, որ գործակատարների մասին այսքան ժամանակ մամուլի մէջ արծարծված հարցը մի կերպ իրականութիւն է գտնում և արդէն ցանկացած նպատակին համելու մօտ է։ Այժմը մնում է, որ իրանք գործակատարները միացած ուժով, եռանդով և արիտութեամբ առաջ տանին ընկերութեան գործը, որը պէտք է միայն իրանց կեանքի ապահովութեան ծառայէ։ Փելդշեր, շրջելով այս կողմերը, այն է Ծաղկաձորի գիւղերում՝ երեխաների ծաղիկն էր պատւաստում։ Սակայն նրա պատուաստումը, ինչպէս լուսում ենք, շատ տեղեր իր գործնական նպատակին չէ հասել, այսինքն մանուկների վրա ոչինչ ներգործութիւն, ոչինչ դրական հնեսեանք չէ ունեցել.... Այդ մասին այստեղի մալական հասարակութիւնը բողոքեց ուր հարկն է և մի քանի օրից յետոյ դարձեալ Նոր-Բայացիշախց ուղարկվում է մի ուրիշ գէլցէր, որը և կրկին պատւաստում է երեխաներից շատերին Ծաղկի պատուաստման իր գործնական նպատակին չը հասնելու պատճառը, որքան գիտենք այն է, որ ամառվայ այս շրջ եղանակներում, ծաղիկ պատւաստելու հեղուկը—լիմֆան, օրերով մնալով և հնանալով բոլորովին փչանում է և այդպիսով

६

ՆԱՄԱԿ ՆԵՐՔԻՆ-ԱԽՏԱՑԻՑ

Յունիսի 24-ին

Ամառն է արդէն: Կաթնառու անասուններ ու-
նեցող գիւղացիները իրանց կովերի, ոչխարների
և մատակների հետ միասին այժմ գտնվում են
իրանց արօտամարդերում—եալլաղատեղերում, ուր
ամառվայ սեղճում առաջ են տանում իրանց
կաթնառնառեսութեան գործը: Թէ ինչ ձեռով է
կատարվում կամ ինչ դրութեան մէջ է գտնվում
գեղջկական կաթնառնառեսութեան գործը այս
կողմերում—այդ մասին գուցե խօսեմ մի այլ
անդամ:

Անգլիաները՝ Նոր-Բայազէտից եկած մի ոռու

կինը», որ բաւական նման է «Ալմէայի» արձանին; Բաւական բան ծախված է: Այդ դարանում կան մի քանի արձաններ, որոնց հագուստները առանձին են շինված, այնպէս որ հազցնվում ու հանդում են, մերկ մարմին տեսնել սիրողները երեսի կը գնահատեն այդ սրամիտ և մեր դարի վաճառական մեջնաց:

համար բնորդաց հնարազիտութիւնը:

«Օտատօ-Շարպանտիէլ կողքին է Բարբեդիէնի դարանը, որը մի կողմից առաջին հակապատկերն է ներկայացնում,—այստեղ տիրապետում են կլասիկական աշխարհը և առհասարակ գաղափարը: Այժմ դարանից գուրս են դրել (պատիվոնի գլխաւոր անցքում) մի հիմնալի արձան՝ «Quand même» (ինչ էլ լինի) խորազութիւնը՝ Նիւթը այլաբանական է: Ալգասունու հագուստով մի կին մի ձեռքով պահում է վիրաւորված ու վայր ընկնող զինուրին, իսկ միւս ձեռքին պինդ բռնել է, երկի վայր ընկնողի ձեռքից խլած, հրացանը: Կող դէմքն ու դիրքը արտայատում են սպահնակիք ու վճռականութիւն: Կինը ներկայացնում է 1870 թւին Ֆրանսիայից Խլված Ալզաս նահանգը, որ պրուսացիները այսքան տարի զուր աշխատում են գերմանացնել, իսկ վիրաւորված տղամարդը՝ Ֆրանսիան: Հանդիսադիրը (Եկապօնենտ) մեր հարցին, թէ ինչ է ներկայացնում այդ արձանը, ոգեսրված պատասխանեց՝ «Վերին աստիճանի ազգասիրական բան է, Ալզասն է ու Ֆրանսիան»: Անկարելի է առանց ոգեսրվելու նայել այդ արձանին և սրտանց չը ցանկանալ, որ ալզասցիք վերջապէս համեն լրանց սուրբ փափագին: Նոյն տեսակ գաղափար է պատկերացնում «Gloria victis» (փառք յաղթվածներին) արձանը: Յաղթութեան աստուծուհին ուսին է դրել յաղթ-

տայսյանեց Զալալեսմանցին իր բուռն համակրանքու երախտագիտութիւնը:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՓՈՂԻՃ մեղ զրում են. «Յունիս
29-ին տեղիս թատերասէրների խումբը, մասնա-
ցութեամբ դերասան պ. Սարգսեանի, ներկայա-
րեց «Գօն-Աշղար դը-Բաղան» և «Վայ» իմ կորս
յիսուն ոսկի» պիէսանները Խաղը ընդհանրապէ-
լաւ անցաւ, բայց շատ ցաւալի է, որ խաղացո-
ներից շատերը իրանց դերերը չը գիտէին: Բա-
սրանից ցանկալի է որ ներկայացման ժամանա-
աւելի կարգապահութիւն վնակը դահլիճում: ու-
ինդիրներից շատերը իրանց թոյլ են տալիս նե-
կայացման ժամանակ ծխելու, խակ բեմի ետ-
անեսակի դռները անտրականներում բաց մնալո-
այնտեղից լսում էր վեճ ու հայոցանք,
պատիւ չէ ըերում կարգադրիչներին: Կանա-
սեռը բացակայ էր թատրօնական դահլիճից:

ԲԱԹՈՒՄԻ քաղաքային վարչութիւնը լոյս է Հ
ծայել ներկայ 1891 թւին մի գրքոյկ հնասե
վերնագրով. «Батумъ по однодневной переписи
17-го июня 1890 г.» (Բաթում, 17 յունիսի 18
թւին կատարված միօրական ժողովրդագր
թեան համեմատ): Այդ գիրըը սպարունակում
էր մէջ ամփոփ և վերին աստիճանի բազմակողմա

ու հետաքրքիր վրասկագրական առկազմության
բաթումի մասին: Այդ տեղեկութիւններից ել
ուսմ է, որ բաթում ունի այժմ 18,123 բնակչություն: Այդ ազգաբնակութիւնը բաժանվում է աղջկա թիւններին համեմատ հետևեալ կերպով. ուսմն 4161 են, վրացիք՝ 3574, հայեր՝ 3128, յայն 1995, թիւքիք՝ 1171, հրէաներ՝ 862 և ու աւելի փոքր թւով ազգութիւններ:

ԵՐԵՒԱՆԻ մեր թղթակիցը հաղորդում է ՀՀ
հետևեալը. «Այս տարի շերամապահ պ. Ս. Ս.
սինեանցի գործը լաւ և աջող անցաւ. Նա չել
մապահութեան արհեստը երեանցիներին մատչ
դարձրեց, այնպէս որ այժմ գրեթէ տռն չը
որը այդ արհեստով չը պարապէր։ Մուսինեա
չէ թագյնում ոչ ոքից շերամը պահելու ձևն
եղանակը և իրան գիմողներին միշտ օգտագ
խորհուրդներ է տալիս։ Շերամի կեսանքը երկու սից աւելի չէ քաշում. պարապմունքի դժու
ժամանակը՝ մայիս ամիսն է։ Գործը սկսվու
ապրիլի վերջերից և վերջանում է յուն
20—25-ին։ Այսուհետեւ սկսվում է սերմերի քնն
թիւնը, որը տեսում է մինչև հոկտեմբեր ամի-

Մեզ զրում են Ներքին-Ազգային հետևող համար մեջ առ պատճեն մաս օրերս մեր գիւղացիներից մէկի տու երկողյան 9 ժամին, մտնում են 4 հոգի զի

ւորոված աւազակներ և յարձակվում են ա
ֆոքը դիբքով; Գեղեցիկ են կլասիական արձ
ներից օրինակածները՝ կենդանի է գեղապլա
«աղջկանը դաս տուող մայրը»; Գէօթէի «
ուստից» նիվթ է վերցրած Մարդարիտայի ար
նի համար; Բացի արձաններից, այդ գարան
կան շատ ջահեր, վագեր և այլն; Շատ բա
շմնված են ոսկեջրած բրծնվից և զարդարված

Անցնենք այդ շարքի միւս երեսը (պահիլ առաջինը):

կուպիէ—Գրուարի դարանի համարեա
արձաններից մի մի շարք թղթեր են կպց
Այդ բացատրվում է նրանով, որ համնմատա
էժան բաններ այդ դարանում շատ կան;
արձաններից աչքի են ընկնում «Ամագօնուհ»
մեծն Պետրոս, որ նաւազին ասալձագործի
գուստով բանում է. եթէ գլուխ չը լինէր,
առ մեծն Պետրոսն է, ոչ ոք գլուխ չէր ըն

որովհետև նմանութիւն ամեննին չը կայ, — առ աւելի մի սպանիացու է նման, քան Իուստանը վերանորոգու մեծ հանճարին:

Դիցաբանութիւնից է վերցրած «Սերկուր» արձանը, որի մլւս օրինակը գեղարուեստա բաժանմունքումն է: Բոլորովին կենդանի է նադարեան նկարչի արձանը: Շատ գեղեցի համեմատաբար էժան է սեղանի վրա զնելու մացոյցը Ամուրի արձանով, որի երկու կողման նոյն ճաշակով շինած երկու ճրկաները: Այդ երեք բանը, եթէ չեմ սխալ արժեն 250 ր. և ծախված են մօտ քսան օրի եթէ ոչ աւելի:

խեղճ ծերուկի վրա, լիկեռվ նրանից արծաթեայ
գօտին ու չուխան: Նրան օգնութեան է հաս-
նում ծառան, բայց ստանում է աւազակներից
դաշտնի հարուած (**թէն թեթէն**): Ասում են, որ
գիւղի շրջակայքում երևացել են բաւական թւով
աւազակներ: Դրա համար մեր տանուատէրը նշա-
նակել է մօտ 15 հոգի գիշերապահներք:

Այս ամառը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ անսովոր շոքեր է
անում. այս օրերս տաքութիւնը արեգակի տակ
(Քէօմիւրի Զերմաշափով) համնում էր 47 աստի-
ճանիք: Շաա զժուար էր լինում փողոցում շրջել
ցերեկ ժամանակի: Քաղաքին ձիաքաշ երկաթուղար
մի քանի ձիերը, շոքին չը դիմանալով փողոցում
ընկան և սատկեցան: Թիֆլիսի և Կօջօրի մէջ
երթեսեկող զիլիժամանաբերի ձիերից երկուոր ճա-
նապարհին սատկեցան:

Մեզ իմադրում են տպագրել հետեւալը. «Մա-
դրված եմ մօտիկ ապագայում տպագրելու նո-
խեցի, այժմ հանգուցեալ, յայսնի ժողովրդական
երգի է Աշբ-Դիօնիսի ասածները» Այս առիթով
իմադրում եմ նրանց, որոնք գլխան բերանացի,
կամ ժողոված ունեն հանգուցեալի թէ հայերէն
և թէ թուրքերէն ասած երգելից, որ բարի լի-
նէին և ուղարկէին ինձ այդպիսիները՝ նրա մա-
սին լսած կենսագրական կամ աւանդական տե-
ղեկութիւնների հետ միասին, որոնց ընդունելու
եմ ամենայն չնորհակալութիւնմբ: Նիւթերը պէտք
է ուղարկել Բագու, իմ հասցէին. Священнику

Երզրումից մեղ հեռազբում են, որ յունիսի
5-ին, Բայազիքափից ոչ հեռու, աւազակների մը
խումբ յարձակվեց հայ վաճառականների քարտ
ւանի վրա։ Երեքը հայ-վաճառականներից սպան-
ված են, և վեց հոգի էլ վիրաւորված։ Վաճառա-
կանների յուսահատ կռւի ժամանակ աւազակնե-
րի դէմ՝ աւազակներից 9 հոգի վիրաւորված են
Վերօյիշեալ անցքի մասին Երզրումի նահանգա-
պետը հեռագրով տեղեկացրեց Բ. Դրան։

ՏՐԱՊՈՒՅՉՈՆԻՑ մեզ հետագույն են. «Տրապիզոնի շրջականներում այրվել են 18 արտեր, որոնք սպառ-

կանում էին ութ հոգու, որոնցից հինգը տաճիկ-
մասը ժամացոյցներ, վագեր են և այլն) աչքի հն
ընկնում պարսատիկ զցող Դասիթը, մայրական
սէրը, մի երեխայ, որ նստել է սագի վրա ու
վախից լալիս է տեսնելով, որ սագը բուրովին
անսպասելի կերպով թռչում է, և այն: Այդ դա-
րանում Նորին Մեծութիւն Կայսրը իր այցելու-
թեան ժամանակ առել է մի բրօնիք մեծ ժամա-
ցոյց, որի ճօճանակը շրջապատում է ցիփի
բլատը. ճօճանակը լեռնային բիւրեղով (горный
каменью) պատրաստած մի մեծ օղակ է ներ-

կրցւածն) զ-րբ-ր-ը կայացնում:

Պլաստոր անցըի աշ կողմում, Ուղերինի դէմու-
դէմ և Բարբեզինի կողեին, գտնվում է Գանիփի
գարանը, ուր հանդէս են դրված զանազան ճա-
շակով ու զանազան լուսաւորութեան համար
շինված լապտերներ, օրագակալներ, ջաներ և

բայլուն: Մի ջամանակ պատճեն է Եղիսաբեթի ծննդաբարությանը և առաջանակ կայսրությանը:

Պատւաւոր պատկիսօսը գլուխութ անցքը
Փիրման հանդէս է զրել երկու փոքրիկ զարան:
Մէկում զրված են բրօնզէ, մասամբ ոսկեջրած
կամ արծաթաջրած մանրարձաններ (ստացեած)
ու ուրիշ սեղանի զարդեր, որոնք բարոյն էլ
նուրբ և ճաշակով են շինված: Սիւս դարանը
բանում է մի հաղուադիւտ շախմատ, որը արժէ
14,000 Քրանկ (առանց ճանապարհածախափ) և
մաքսի: Շախմատի սեղանը շինած է բրօնզից,
մարմարիօնից ու օնիքսից, իսկ քարերի մի մասը
(պարտիան) կաղմված է մուժ դոյնի արծաթէ
Փիգուրներից ու բազիս լազուրից շինած յինա-
լամներից, միւս մասը՝ ոսկեջրած Փիգուրներից

